

BELÜGYI KÖZLÖNY

A BELÜGYMINISZTERIUM

HIVATALOS LAPJA

 BM Titkárság
 Irattári példány

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
33/1984. (BK 10.) BM	Miniszteri utasítás A veszélyes áruk közúti és vízi szállítása során különleges veszélyt okozó esemény bekövetkezésének esetére vonatkozó balesetelhárításról és a mentési munkálatok rendjéről — — — — —	109
302., 306. (BH 1984. évi 8. sz.)	Jogesetek	111

Miniszteri utasítás

A Magyar Népköztársaság belügyminiszterének 33/1984. (BK 10.) számú utasítása

a veszélyes áruk közúti és vízi szállítása során
különleges veszélyt okozó esemény
bekövetkezésének esetére vonatkozó
balesetelhárításról és a mentési munkálatok
rendjéről

A 16/1983. (VI. 30.) KPM számú rendelettel módosított 20/1979. (IX. 18.) KPM számú rendelettel kihirdetett Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) 2/1983. (VIII. 11.) KM rendelettel módosított A és B mellékletében, valamint a 14/1983. (VI. 30.) KPM számú rendelettel módosított 2/1982. (II. 22.) KPM számú rendelettel kihirdetett veszélyes áruk nemzetközi belvízi szállításáról szóló szabályzatban (ADN) feltüntetett veszélyes áruk közúti és vízi szállítása során különleges veszélyt okozó események bekövetkezésének esetén a balesetek elhárítására és a mentési munkálatok rendjére az egészségügyi miniszterrel, az ipari miniszterrel, a közlekedési miniszterrel, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala elnökével és az Országos Vízügyi Hivatal elnökével egyetértésben kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

1. A Belügyminisztérium, az Egészségügyi Minisztérium, az Ipari Minisztérium, a Közlekedési

Minisztérium, a Minisztertanács Tanácsi Hivatala és az Országos Vízügyi Hivatal, valamint a felügyeletük alatt álló szervek ezen utasításban foglaltak szerint működjenek együtt az ADR és az ADN szabályzatokban (a továbbiakban: szabályzatok) felsorolt veszélyes áruk nemzetközi és belföldi közúti, valamint vízi szállítása során a különleges veszélyt okozó esemény megelőzése, káros következményeinek csökkentése és elhárítása, továbbá a mentési munkálatok eredményessége érdekében.

2. Ezen utasítás alkalmazása szempontjából különleges veszélyt okozó esemény (a továbbiakban: esemény) az, aminek a hatása veszélyezteti a környező lakosok életét, egészségét vagy testi épségét, vagyontárgyakat vagy más jelentős értéket, továbbá az emberi környezet védelem alatt álló tárgyait, illetve a védett természeti értékeket súlyosan károsítja, szennyezi vagy szennyezheti.

3. A területileg illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság, tűzoltóparancsnokság, közlekedési felügyelet, közegészségügyi-járványügyi felügyelet, valamint vízügyi igazgatóság szervei a szabályzatokban — a 7. osztály kivételével — felsorolt veszélyes áruk nemzetközi szállítása esetén — az engedélyező hatóság vagy a Vám- és Pénzügyőrség szükség szerinti értesítése alapján — részt vesznek a veszélyes árut szállító közúti és vízijárművek határvizsgálatában, ellenőrzik a jogszabályokban és a kiadott engedélyekben foglalt feltételek megtartását.

4. A szabályzatok 7. osztályában felsorolt veszélyes áruk szállítását a 15/1982. számú belügyminiszteri utasítás alapján a BM ORFK Rendészeti Osztálya ellenőrzi.

5. A veszélyes árut szállító járművek ellenőrzésében résztvevő — 8. pontban felsorolt — hatóságok a szállított anyag veszélyességétől és mennyiségétől, valamint az ellenőrzés eredményétől függően engedélyezik a jármű útjának folytatását vagy intézkedjenek:

a) a mentő- és tűzoltó-felszerelés biztosítására vagy kiegészítésére;

b) az útvonal kijelölésére és közlekedési korlátozások elrendelésére, a jármű közlekedésének figyelemmel kísérésére;

c) a szállítmány biztosítására.

6. A területileg illetékes rendőri szervek a veszélyes árut szállító járműveket, azok határálománson történő beléptetésétől, illetve belföldi berakásától kezdve a veszélyes áru kirakásáig, illetve az ország területének elhagyásáig kísérik figyelemmel.

7. Különleges veszély bekövetkezése esetén a mentési munkálatokkal és veszélyelhárítással kapcsolatos rendőri feladatok ellátásáról:

a) egy rendőr-főkapitányság illetékességi területét érintő veszély esetén az illetékes rendőr-főkapitány vagy közbiztonsági helyettese (a továbbiakban: rendőr-főkapitány);

b) több rendőr-főkapitányság illetékességi területére kiterjedő veszély esetén a közbiztonsági miniszterhelyettes vagy az általa kijelölt vezető (a továbbiakban: közbiztonsági miniszterhelyettes) köteles gondoskodni. A végrehajtást irányító vezető szerveként Országos Karhatalmi Törzs, illetőleg — a rendőr-főkapitányságokon — karhatalmi operatív törzs működik.

8. Veszélyes árut szállító járművel kapcsolatos eseményről kapott bejelentés vétele vagy az esemény észlelése esetén a belügyi, az egészségügyi, a közlekedési, a tűzoltó vagy a vízügyi szervek haladéktalanul értesítik a legközelebbi rendőri szervet. A rendőri szerv az eseményről azonnal tájékoztassa:

a) közúti szállítás vonatkozásában a megyei (fővárosi) tanács vb. útügyi feladatokat ellátó szakigazgatási szervét;

b) vízi szállítás vonatkozásában a Közlekedési Főfelügyelet Hajózási Felügyeletét;

c) tűz- és robbanásveszélyes (a szabályzatok 1/a)–5.2. osztályába tartozó) anyagok esetén a megyei (budapesti) tűzoltóparancsnokságot;

d) mérgező, undort keltő, fertőzés okozására alkalmas, továbbá radioaktív, maró és korrozív (6.1–8. osztályba tartozó) anyagok, valamint bármilyen veszélyes anyaggal történő területszennyezés vagy fertőzés valószínűsége esetén a megyei (fővárosi) közegészségügyi-járványügyi felügyeletet;

e) radioaktív (7. osztályba tartozó) anyagok esetén a BM ORFK Rendészeti Osztályt;

f) a vízi szállítás és vízszennyezés lehetősége vagy valószínűsége esetén a vízügyi igazgatóságot.

9. A rendőri szerv a veszélyes árut szállító járművel kapcsolatos eseményről kapott bejelentés vétele vagy az esemény észlelése után szolgálati úton tegyen haladéktalanul előzetes jelentést a rendőr-főkapitánynak, továbbá intézkedjen a helyszín biztosítására, az esemény körülményeinek tisztázására, tájékozódjon a bekövetkezett személyi sérülésekről, a keletkezett károkról, tapasztalatait és megállapításait rádióon folyamatosan jelentse szolgálati előjárójának, továbbá — mások segítségének igénybevételével is — tegye meg a kár továbbterjedésének megakadályozásához és a sérültek mentéséhez szükséges intézkedéseket.

10. A rendőr-főkapitány az eseményről kapott jelentés alapján:

a) értesítse az illetékes megyei (fővárosi) tanács elnökét a veszély elhárításához és a mentéshez szükséges erők kirendelése, eszközök biztosítása érdekében;

b) értesítse az illetékes hatóságokat a veszély elhárításához haladéktalanul szükséges intézkedések megtétele és szakértők kirendelése érdekében;

c) szükség szerint intézkedjen a veszélyeztetett terület (útvonal) lezárására és kiürítésére;

d) rendelje el az esemény helyszínén szükséges korlátozásokat és tilalmakat.

11. A rendőr-főkapitány haladéktalanul tegyen jelentést az eseményről és az intézkedésekről, valamint az igénybe vett erőkről a közbiztonsági miniszterhelyettesnek és szükség esetén javasolja további erők és eszközök biztosítását, hatósági tilalmak és korlátozások elrendelését.

12. A közbiztonsági miniszterhelyettes a kapott jelentés alapján — ha az esemény több rendőr-főkapitányság területét érinti vagy a veszély nagysága indokolja — értesítse az érdekelt minisztert (országos hatáskörű szerv vezetőjét) a 10. pont a) és b) alpontjaiban felsorolt intézkedések megtétele érdekében.

13. Az esemény helyszínének biztosítása, az elrendelt hatósági korlátozások és tilalmak megtartásának ellenőrzése a rendőri szervek feladata. A feladatok végrehajtására, a vonatkozó intézkedés alapján kijelölt erőket lehet igénybe venni.

14. Az esemény helyszínén a balesetelhárítás szakirányítását — a veszélyes anyag fajtájától függően — a 8. pontban felsorolt szervek látják el, továbbá javaslatot tesznek a szállítónak és szállítatónak a munkálatokba történő bevonására.

15. A balesetelhárításban és a mentésben közreműködő szervek az esemény következményei-

nek elhárításáig kötelesek együttműködni és ehhez engedélyezni a hírközlő berendezéseik esemény helyszínén történő használatát.

16. A balesetelhárítás és a mentési munkálatok végrehajtása, valamint az esemény következményeinek elhárítása után intézkedni kell a keletkezett sérülések és károk, valamint a mentési, elhárítási és helyreállítási költségek felméréséről, továbbá a költségek viseléséről.

17. Ez az utasítás a kiadás napján lép hatályba. Az utasításban foglaltakat az érintett állománnyal ismertetni kell.

Dr. Horváth István s. k.,
belügyminiszter

Jogesetek

302.

Véralkohol-vizsgálat hiányában a klinikai tünetek, az elkövető által tanúsított magatartás és az ittaság külső (szemmel látható) megnyilvánulási formái alapján kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy a gépjárművet szesz ital-tól befolyásolt állapotban vezette-e [Btk. 188. § (1) bek.].

A katonai bíróság a rendőr főtörzsőrmester vádlottat ittas járművezetés vétsége miatt 50 napi tétel — napi tételenként 120 forint — pénzbüntetésre, valamint 1 év és 6 hónapra a „B” kategóriájú járművek vezetésétől eltiltásra ítélte. A megállapított tényállás lényege a következő.

A vádlott a tulajdonában levő személygépkocsival az egyik községbe indult borfejtés céljából. Napközben a csárdában 1 liter bort fogyasztott, majd a személygépkocsival tovább indult. Ittasága miatt a gépjárművet nem tudta a közúton tartani, ezért azzal a jobb oldalon levő árokba hajtott. Amikor a személygépkocsiját az árokból kihúzták, azt a lakásáig közepes fokban szesz ital-tól befolyásolt állapotban vezette.

Hazaérkezését követően a vádlottat ilyen mérvű ittas állapotban találta a szolgálati előjárója a lakásán, aki azonban véralkohol-vizsgálat iránt nem intézkedett.

A vádlott azzal védekezett, hogy csupán az ittas járművezetés szabálysértését követte el.

Törvényes a vádlott bűnösségére levont következtetés és a cselekmény jogi minősítése.

A KRESZ 4. §-a (1) bekezdésének c) pontjában foglalt rendelkezés szerint járművet az vezethet, aki vezetési képességre hátrányosan ható szerbefolyása alatt nem áll, és szervezetében nincs

szesz ital fogyasztásából származó alkohol. Ebből egyértelmű, hogy a KRESZ mind a járművezetés előtt, mind pedig aközben tiltja az ital fogyasztását. Ez a magatartás akkor válik bűncselekménnyé, amikor az elkövető által elfogyasztott szesz ital mennyisége befolyásolja annak a járművezetésre alkalmasságát, azaz a Btk. 188. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint „szesz ital-tól befolyásolt állapotban” vezeti a járművét. E befolyásolt állapot létrejön, amikor az alkohol hatására az észlelő és reflex tevékenység már tompul, valamint az elkövető fizikai és szellemi állapotától is, mely egyébként változó, sőt ugyanannál a személynél esetenként is eltérő lehet. Az orvosi tapasztalatok szerint a 0,8 ezrelék feletti véralkohol-koncentráció az a mérték, amely az egyéni túróképességtől és állapottól függetlenül károsan befolyásolja a járművezetési képességét, ezért az ítélkezési gyakorlat úgy alakult, hogy ilyen érték felett mindenképpen megállapítható a szesz ital-tól befolyásolt állapot.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az ilyen alkohol-érték alatt a szesz ital-tól befolyásolt állapot, következésképpen az ittas járművezetés vétsége ne lenne megállapítható. Az egyénenként, illetve a fizikai és szellemi állapottól függően változó alkohol-túróképességre figyelemmel ilyen érték alatt sincs akadálya a szesz ital-tól befolyásolt állapot megállapításának, ha azt a klinikai tünetek igazolják, vagy pedig véralkohol-vizsgálat hiányában az ittaság a külső szemlélő számára is az egyén viselkedése, magatartása alapján egyértelműen észlelhető.

Az adott esetben véralkohol-vizsgálat nem történt ugyan, és az orvosszakértői vélemény csupán a vádlott vallomását, a tanúk nyilatkozatát és a bűnügyi iratokban található egyéb adatokon alapul, ezért a bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a vádlott magatartását az elfogyasztott szesz ital ténylegesen befolyásolta-e, s az hogyan hathatott ki a járművezetésre való alkalmasságára. E tekintetben az érdektelen tanúk egybehangzóan és határozottan állították, hogy a vádlott dülöngélt, a mozdulatai bizonytalanok voltak, és a beszédtempójában is észlelhető volt a szesz ital hatása, vagyis — mint mondták — szemmel láthatóan ittas volt. Ez egyértelműen a Btk. 188. §-ának (1) bekezdésében írt szesz ital-tól befolyásolt állapot fennállására utal.

A vádlott ital hatása alatti állapota károsan hatott a járművezetésre, amelyet egyébként az a körülmény is igazolt, hogy a személygépkocsit nem volt képes a közúton megtartani, hanem lehaladt a jobb oldalon levő árokba.

A Legfelsőbb Bíróság ezért elfogadta ugyan, hogy véralkohol vizsgálat hiányában az orvosszakértői vélemény feltételezéseken alapul, és a vádlott által elfogyasztott szesz ital mennyisége pontosan nem tisztázható, egyetértett azonban az első fokú bíróságnak a tanú vallomását alapul a jogi következtetésével, hogy a sze-

szes ital ténylegesen hátrányosan befolyásolta a vádlottat a jármű vezetésében, tehát a bűnösség megállapítása és a cselekmény jogi értékelése törvényes. (Legf. Bír. Katf. III. 61/1984. sz.)

306.

Parancs iránti engedetlenségnek, nem pedig szolgálati tekintély megsértésének minősül, ha a vádlott a parancsban meghatározott feladatot csak hosszabb idő elteltével akkor teljesíti, amikor a parancs megtagadásáról értesült személyek már nincsenek jelen [Btk. 356. § (1) bek., a) pont, (2) bek., 354. § (1) bek., (2) bek. a) pont].

A katonai bíróság a honvéd vádlottat szolgálati közeg elleni erőszak büntette és szolgálati tekintély megsértésének büntette miatt mint visszaesőt 10 hónapi — börtön fokozatú fegyelmező zászólójában végrehajtandó — szabadságvesztésre ítélte.

A megállapított tényállás lényege a következő.

1. A vádlott az alakulatánál a gyengélkedőn idegkimerültséggel és vesepanaszokkal kezelték. Egyik esetben a segélyhely-ügyeletes utasította a vádlottat, hogy a szomszéd ágyon cseréljen ágyneműt. A vádlott ekkor felugrott, kezét a segélyhely-ügyeletes nyakára helyezte, majd megfenyegette, hogy ne beszéljen így vele, mert székel fejbeágja. Amikor az egyik katona magatartásának helytelenségére figyelmeztette, a vádlott az ágyneműt lecserélte.

2. A gyengélkedő földszintjén levő rendelő helyiséget felújították. A segélyhely-ügyeletes felkérte a vádlottat és egy másik katonát a felújított rendelő kitakarítására. Ennek nem tettek eleget. A körülményeket jelentette a segélyhely-ügyeletes az orvos százados, egészségügyi szolgálat vezetőjének, aki berendelte magához a vádlottat, és két másik alárendelt katona jelenlétében utasította a rendelő kitakarítására. A vádlott ennek nem tett eleget, és a megismételt parancsra a jelenlevők előtt kijelentette, hogy nem hajlandó takarítani.

Később az alakulat nyomozótisztje felhívta a vádlott figyelmét magatartása esetleges következményeire, s ezt követően mintegy 5 óra elteltével a társával a rendelőt kitakarította. Ekkor a parancs kiadásakor jelen volt alárendeltek már távol voltak.

Tévedett az első fokú bíróság, amikor a tényállás 2. pontjában jelzett cselekmény tekintetében a vádlott bűnösségét megállapítva, magatartását a Btk. 365. §-a (1) bekezdésének a) pontjában

ban ütköző és a (2) bekezdés szerint minősülő szolgálati tekintély megsértése büntettének minősítette arra hivatkozva, hogy a parancs jogszerűtlen volt, ugyanis gyengélkedőn gyógykezelt katona ilyen munkálatokra nem vehető igénybe, és a végrehajtás kifejezett megtagadásával a vádlott csupán a parancsot kiadó előljáró tekintélyét sértette.

A Legfelsőbb Bíróság megállapítása szerint a kiadott parancs minden tekintetben jogszerű volt, és a végrehajtásának nem volt akadálya, mert a vádlott egészségi állapota nem korlátozta a munka elvégzésében.

Vizsgálta a Legfelsőbb Bíróság azt is, nem teszi-e mellőzhetővé a parancs iránti engedetlenség elkövetésének megállapítását az a körülmény, hogy a vádlott a parancsot utóbb mégis végrehajtotta. Amennyiben ugyanis az elkövető a részére kiadott parancs végrehajtását megtagadja ugyan, de az abban megjelölt feladatot mégis végrehajtja: magatartása folytán nem az előljárói akarat megvalósításához, hanem csak a szolgálati tekintély védelméhez fűződő érdeket éri sérelem, s ez esetben helytálló a cselekmény szolgálati tekintély megsértéseként való értékelése.

Az adott ügyben azonban nem ez volt megállapítható. A vádlott 10 óra tájban az utasítást kiadó előljáró két másik alárendeltjének jelenlétében kapott parancsot a rendelő kitakarítására, amelynek végrehajtását megtagadta. Utóbb csupán az alakulat nyomozótisztjének nyomatékos figyelmeztetése után, mintegy 5 óra elteltével teljesítette a kapott utasítást, amikor a teljesítés megtagadásánál jelen volt alárendeltek már eltávoztak, s a parancs későbbi végrehajtásáról már nem értesülhettek. A Fegyveres Erők Szolgálati Szabályzatának 29. pontjában foglaltak értelmében a parancsot az alárendeltnek ellentmondás nélkül, készségesen, a kellő időben, a legjobb tudása szerint és maradéktalanul kell teljesítenie, ezért a vádlottnak ez utóbb tanúsított magatartása az itt megjelöltek szerint a parancs végrehajtásaként nem volt értékelhető, annál is inkább, mert a megtagadásnál jelen volt alárendeltek arról már nem szerezhettek tudomást. A vádlott magatartása ekként tehát nem csupán az előljáró szolgálati tekintélyét, hanem az előljárói akarat megvalósításához fűződő érdekeket is sértette.

A Legfelsőbb Bíróság ezért az ítéletnek a cselekmény jogi minősítésére vonatkozó rendelkezését megváltoztatta és a vádlott szóban levő cselekményét a Btk. 354. §-a (2) bekezdésének a) pontja szerinti, alárendelt jelenlétében elkövetett parancs iránti engedetlenség büntettként értékelte. (Legf. Bír. Katf. III. 43/1984. sz.)